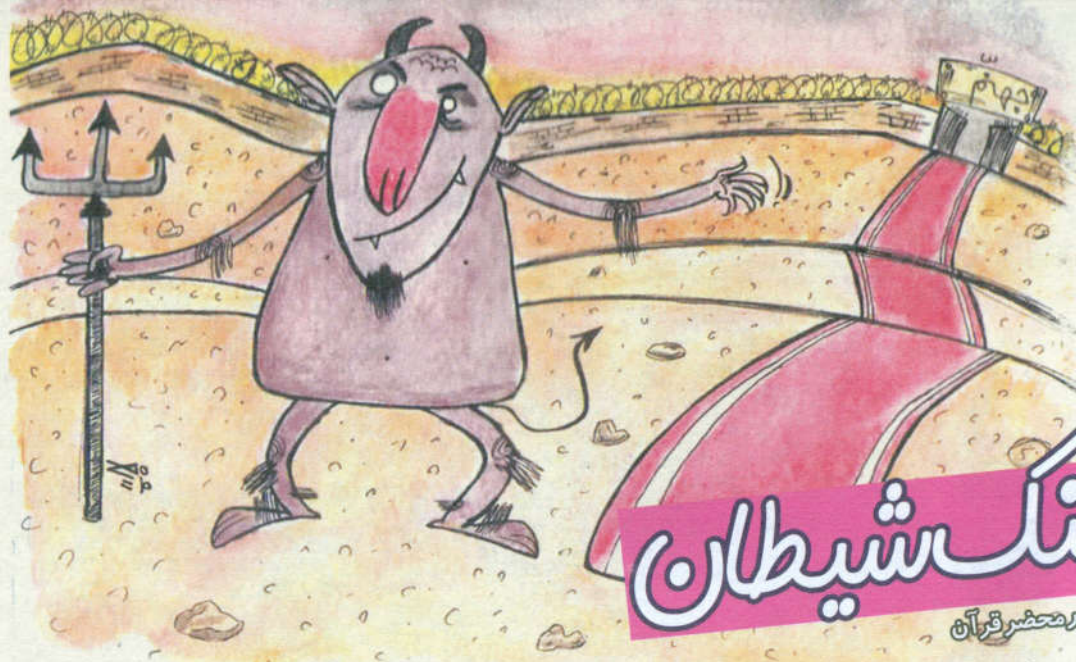

شیطان شعلی در محضر قرآن
حسین شمس

نام: ابلیس

ابلیس نام همان شیطانی است که سال‌ها عبادت کرده بود ولی در یک لحظه همه را به باد داد. قرآن بارها از آن اتفاق یاد کرده است و به ما هم تذکر داده است که فراموش نکنیم: ابلیس، خود را برتر دید و کافر شد. (سوره ص ۷۴)

شکل و قیافه

قرآن چیز زیادی از شکل و قیافه شیطان نفرموده است. احتمالاً چون خیلی مهم هم نبوده است که چه ریختی است، اما در یک جا وقتی از درخت «قوم» که در جهنم می‌روید، نام می‌برد، شکوفه‌های آن را به سرهای شیطان تشبیه کرده است. کسی نمی‌داند که شکوفه‌های این درخت جهنمی دقیقاً چه شکلی است اما مطمئناً خیلی دیدن ندارد! (سوره صافات ۶۵)

نسبتش با انسان

خوشبختانه یا بدبختانه، شیطان با انسان فقط یک

نسبت دارد که اصلاً نمی‌شود بی‌خیال شد. یعنی هر وقت یاد شیطان افتادید به این نسبتش با همه انسان‌ها هم فکر کنید: او دشمن انسان است! (سوره اسراء)

توانایی‌های ویژه

شیطان به دلیل جن بودنش و توانایی‌هایی که خدا به او داده است، می‌تواند کارهایی بکند که انسان‌های معمولی نمی‌توانند. مثلاً این که انسان را می‌پایند بدون آن که دیده شوند؛ البته شیطان هرچه قدر هم که قدرت داشته باشد، خدا اسلحه‌ای به انسان داده که از پس او برمیاید: این اسلحه را که شما هم آن را می‌شناسید، ایمان است. (سوره اعراف ۲۷)

اقوام و هم‌نشینان

درست است که شیطان واقعاً قوم و خویشی در میان انسان‌ها ندارد اما دوستانی دارد که از هر قوم و خویشی به او نزدیک‌ترند. قرآن یکی از این اقوام را ذکر کرده است که جای برادر را برای او پر کرده‌اند: اسراف کاران!

بعضی‌ها هم به خاطر هنری که در به خواب زدن خود و ندیدن حقیقت دارند به مقام هم‌نشینی با شیطان می‌رسند! (سوره اسراء و ۳۶ سوره زخرف)

علت سقوط

فکر نمی‌کنم کسی باشد که علت سقوط شیطان را نداند. چون قرآن خیلی واضح آن را بیان کرده و بارها فرموده است که ابلیس خودش را برتر از آدم می‌دانست و برای همین از فرمان خدا سرپیچی کرد و کارش به جایی کشید که نباید می‌کشید. شاید دلیل تأکید قرآن بر علت سقوط شیطان این باشد که گاهی (البته بیش‌تر از گاهی) انسان‌ها هم به صفت ناشایست تکبر و خودبرتربینی دچار می‌شوند. (سوره ص ۷۶)

محدوده تسلط

شیطان دوست دارد هر فرمانی که می‌دهد همه اطاعت کنند بی‌چون و چرا. دوست دارد طنابی به گردن انسان بیندازد و بکشانند به هر طرف که خواست. بعضی‌ها هم فکر می‌کنند شیطان چنین

قدرتی دارد یعنی می‌تواند دست ما را بگیرد و به زور به جایی ببرد اما شکر خدا، شیطان چنین تسلطی ندارد؛ البته بر همه ندارد چون برخی‌ها خودشان به دست خودشان طناب به گردن انداخته‌اند و داده‌اند دست شیطان. کسانی که شیطان را دوست خودشان گرفته‌اند چنین وضعی دارند (سوره نحل ۱۰۰)

هدفش

هدف شیطان مشخص است: گمراهی انسان. هیچ‌چیز به اندازه این او را خوشحال نمی‌کند برای همین، هر چیز دیگر را فدای گمراهی انسان می‌کند برایش مهم نیست که انسان چه موفقیت‌هایی به دست آورده باشد و مثلاً جهان را با علم و قدرتش زیر و رو کرده باشد، اگر گمراه بود خوب است، اگر هم گمراه نبود، بد است! (سوره ص ۸۲)

بزرگ‌ترین مانعش

هیچ مانعی در برابر شیطان قوی‌تر از این نیست که خداوند نگرهبانی کسی را بر عهده بگیرد می‌پرسید مگر ممکن است؟ بله! وقتی خدا را اطاعت کردی و خودت را در همه کارهایت به او سپردی و از مرزهایی که برایت تعیین کرده، بیرون نرفتی، خدا هم از تو در برابر همه مکرها و حیل‌های شیطان محافظت می‌کند (سوره اسراء ۶۵)

سیاست‌های اصلی شیطان

هجوم همه‌جانبه

از همه طرف هجوم می‌آورد. شاید این را تجربه کرده باشی. احساس می‌کنی از هر طرف راه را برایت می‌بندد و کاملاً توجهت می‌کند که کاری که می‌دانی درست نیست، انجام دهی. این شگرد همیشگی شیطان است و خیلی هم به نتیجه‌ای که از آن گرفته است، می‌نازد (سوره اعراف ۱۷)

کمین و استفاده از غفلت انسان

گاهی هم در کمین به انتظار می‌نشیند فکر می‌کند دست از سرت برداشته و گذاشته به راهی بروی که خدا را خوش می‌آید اما شیطان دست از سر کسی

برنمی‌دارد منتظر است یک لحظه چشم‌هایت روی هم بیاید یا حواست پرت شود آن وقت کار خودش را می‌کند (سوره اعراف ۱۶)

گام به گام

سیاست گام به گام آشناترین سیاست شیطان است که با وجود لو رفتنش هنوز هم برای شیطان کارگشاست. چون می‌داند که انسان‌های مؤمن عقلشان کار می‌کند و به این راحتی مرتکب خطا نمی‌شوند از خطاهای ناچیز و کوچک شروع می‌کند وقتی طرف آلوده به آن شد، عقلش هم به اندازه قبل کار نمی‌کند. این جور می‌رود سراغ خطایی بزرگ‌تر. جواب که گرفت نوبت خطاهای بزرگ‌تر می‌رسد تا جایی که عقل را به حالت تعطیل یا نیمه‌تعطیل بکشاند آن وقت خطاهای بزرگ هم امکان‌پذیر خواهد بود (سوره نور ۲۱)

برخی مهارت‌ها

زینت‌گری

شیطان بزرگ‌ترین هنرمند دنیاست (با عرض معذرت از همه هنرمندان عزیز) چنان قورباغه را رنگ می‌کند که هیچ بلبلی به زیبایی‌اش نرسد! کاری را که تا دیروز مثل روز، زشت بودنش برایت روشن بود، امروز جوری به سر و رویش رسیده است که انگار زیباترین کار دنیاست و کارهای دیگر را هم برایش تعطیل می‌کنی؛ البته دور از جان شما! (سوره انعام ۴۳)

وسوسه کردن

مهارت قدیمی شیطان که اولین و دم‌دست‌ترین کار او برای فریب دادن بوده، همین وسوسه است. اولین بار هم روی آدم امتحان کرد و بعد از آن هم هرچه بنی آدم در مقابل وسوسه‌هایش مقاومت می‌شد او، مهارتش را افزایش می‌داد تا «به روز» بماند برای همین هنوز هم از آن نتیجه می‌گیرد و بچه‌های آدم فریبش را می‌خورند! باز هم دور از جان شما! (سوره طه ۱۲۰)

فراموشی

امان از فراموشی! البته فراموش کردن کارهای روزمره

و اطلاعات درسی هم برای خودش مصیبتی است اما هیچ‌چیز بدتر و پر ضررتر از فراموش کردن مسائل اصلی زندگی انسان نیست. این که برای چه به این دنیا آمده‌ایم؟ این که بالأخره روزی خواهیم مرد! این که خدایی هست و... شیطان عاشق این فراموشی‌هاست. همه کار می‌کند تا یک لحظه هم که شده آدمیزاد این چیزها را فراموش کند آه از این آدم! (سوره مجادله ۱۹)

وعده و آرزو

شیطان چپ و راست وعده می‌دهد از قدیم گفته‌اند: دروغ کنتور نمی‌اندازد! یعنی کسی که دروغ گفتن برایش مهم نیست هر دروغی ممکن است بگوید شیطان هم یک چنین موجودی است. همیشه همه‌جور دروغ کوچک و بزرگ در آستین دارد گاهی جوری برایت آرزوها را به تصویر می‌کشد که گمان می‌کنی با همین گناه کوچک! به راحتی به آن می‌رسی. (سوره نساء ۱۲۰)

تهدید

گفتیم که شیطان برای تکبرش به این حال و روز افتاده و مثل همه متکبرها به تهدید علاقه زیادی دارد. اگر فهمید راه‌های دیگر اثر ندارد شروع می‌کند به تهدید کردن و ترساندن؛ البته نه از خودش. چون این جور می‌رود از چیزهایی می‌ترساند که طرف از آن‌ها می‌ترسد مثلاً ترس از فقر و بدبختی. احتمالاً این مهم‌ترین ترسی است که شیطان از آن استفاده می‌کند چون قرآن هم به آن اشاره کرده است. (سوره بقره ۲۶۸)

تهیج و تبلیغات

شیطان دموکستگاه تبلیغاتی خوبی هم دارد و از بهترین و پیشرفته‌ترین امکانات روز برای تشویق من و شما به گناه و باور کردن دروغ‌ها و شبهه‌هایش استفاده می‌کند بگذارید این گونه بگوییم: او سربازان زیادی در میان رسانه‌ها و محصولات فرهنگی دارد که آماده‌اند با یک فرمانش به سوی شما بتازند و همه خوبی‌هایتان را غارت کنند! (سوره اسراء و ۴۸ سوره انفال) ●